

Лут М.Ф.,
*студентка 6 курсу, 7 групи, факультету
адвокатури Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого*

ЗАПОБІГАННЯ ВЧИНЕННЯ ВІЙСЬКОВИМ ЗЛОЧИНАМ

Ключові слова : військові злочини, військовослужбовці.

Анотація : У тезах розглянуті передумови до вчинення деяких видів злочинів військовослужбовцями, запропоновані способи зменшення правопорушень.

Ключевые слова: военные преступления, военнослужащие.

Аннотація: В тезисах рассмотрены предпосылки к совершению некоторых видов преступлений военнослужащими, предложенные способы уменьшения правонарушений.

Keywords: military crimes, military personnel.

Resume: The abstracts consider the prerequisites for the commission of certain types of crimes by military personnel, the proposed ways to reduce offenses.

Збройні сили України, Національна гвардія та інші військові формування є одними із основних частин повноцінного та безпечного існування нашої держави та суспільства – вони перебувають у нерозривному зв'язку. Тому проблеми, які вкорінюються на елементарному рівні (побутовому/міжособистісному) нерідко проявляються під час несення військової служби. Стан злочинності у збройних формуваннях є відображенням стану безпеки держави, тому дослідження даного питання є важливим.

Як нам вказують ст. 28-31 Статуту внутрішньої служби Збройних Сил України, що затверджений Законом України від 24 березня 1999 р.- єдиноначальність є одним із принципів будівництва і керівництва Збройними Силами України і полягає в наділенні командира (начальника) всією повнотою розпорядчої влади стосовно підлеглих, наданні командирові (начальникові) права одноособово приймати рішення, віддавати накази; забезпеченні виконання зазначених рішень (наказів). Виходячи із всебічної оцінки обстановки та керуючись вимогами законів і статутів Збройних Сил України начальник має право віддавати підлеглому накази і зобов'язаний перевіряти їх виконання. Підлеглий зобов'язаний беззастережно виконувати накази начальника, крім випадків віддання явно злочинного наказу, і ставитися до нього з повагою. Дані положення розповсюджуються на усіх без винятку військовослужбовців, адже складаючи військову присягу, громадяни України зобов'язуються крім іншого “ сумлінно і чесно виконувати накази командирів” [1].

Проте, нерідко спостерігаються відхилення від виконання військових обов'язків через особистісні мотиви, які самі військовослужбовці не сприймають, як злочинні, а ставляться до цього формально, адже на їх думку такі дії не несуть шкоди суспільству. Тобто, відступи від норм для досягнення бажаних цілей вва-

жаються допустимими і навіть виправданими. Складні побутові та психологічні умови можуть перетворити військовослужбовця як на пасивного нехтувача нормами закону, так і на відкритого “анархіста”, що у кожній своїй дії буде підкреслювати важливість його особистого “Я”, його потреб і бажань, та його зневагу до вимог і наказів керівництва, що можуть суперечити його індивідуальним потребам. Така поведінка здебільшого притаманна військовослужбовцям строкової служби, що у більшості своїй не мали свідомого бажання до несення військової служби. Також, не варто відкидати той фактор, що через неповну укомплектованість ЗСУ, НГУ та ін. до військової служби долучають громадян без попереднього сумлінного та добросовісного дослідження їх моральних, інтелектуальних та соціальних характеристик [2; 3; 4].

Досліджуючи причини злочинної поведінки військовослужбовців можна виділити наступні:

Ті, що дійсно порушують їх законні права та інтереси і вчинення злочинів *мотивується як відновлення справедливості* і неправомірні дії старших військовослужбовців; зневажливе та принизливе ставлення керівництва; необґрунтоване позбавлення відпусток, звільнень та інші;

Нехтування командирів своїми обов'язками з контролю над підлеглими

Замовчування керівництва про раніше скоєні порушення підлеглих задля уникнення особистої відповідальності та зайвої бюрократії

Низький рівень виховання громадян, які вступили на військову службу, які не готові до навантажень, дисципліни, до визнання авторитетів старших за заням

Негідна поведінка начальників, командирів, що не додає їм авторитету в очах підлеглих.

Побутові умови, що принижують людську гідність

На мою думку, для того, щоб знизити рівень злочинності серед військовослужбовців необхідно, щоб відбулися зміни на всіх рівнях тобто: перевіряти моральні та психологічні якості осіб перед призовом; підвищити рівень правової культури як серед осіб офіцерського, так і рядового складу; залучити спеціалістів з виховної та психологічної роботи; створити гідні побутові умови; розвину-

ти систему заохочень; посилити нагляд за законністю в діяльності військовослужбовців.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Про Статут внутрішньої служби Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 р. № 548-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#Text> (дата звернення: 13.11.2020).

2. Пузиревський Є. Б. Кримінологічний аналіз і запобігання військовим злочинам: автореф. дис. ... канд. юр. наук: 12.00.08 / Харківський національний університет внутрішніх справ, 2011. 21 с.

3. Головкін Б. М. Види злочинності. *Журнал східноєвропейського права*. 2015. №. 18. С. 14–21. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2015/08/golovkin_18.pdf.

4. Сметаніна Н. В. Наукові підходи до теорії злочинності у сучасній українській кримінології : монографія / за заг. ред. В. В. Голіни. Харків : Право, 2016. 192 с.

Науковий керівник: к.ю.н., ас. Н.В. Сметаніна